

РЕШЕНИЕ

№ 227

гр. гр. Хасково, 18.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ХАСКОВО, VI ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на деветнадесети февруари през две хиляди двадесет и
четвърта година в следния състав:

Председател: Валентина Ж. Иванова

при участието на секретаря Ваня З. Кирева
като разгледа докладваното от Валентина Ж. Иванова Гражданско дело №
20235640100381 по описа за 2023 година

Предявени са обективно кумулативно съединени иски с правно основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗД и чл.55, ал.1, пр.1 ЗЗД от Е. С. М., ЕГН *****, с адрес: *****, чрез ***** Д. М. М., съдебен адрес: *****, против "СИТИ КЕШ" ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: гр.София, район Средец, ул."Славянска" № 29, ет.7, представлявано от Н. П. П..

Ищецът твърди, че на 20.12.2021 г. сключил в качеството си на заемополучател с ответника, в качеството му на заемодател, Договор за потребителски кредит № 498113. В Договора страните уговорили основните параметри на правоотношението: размерът на заема бил 600 лв., със задължение да бъде погасен чрез 3 месечни вноски. Посоченият годишен процент на разходите бил малко под 50%, като по този начин привидно били спазени императивните изисквания на чл. 19 ал. 4 от ЗПК. Поддържа се, че към момента на депозирането на исковата молба кредитът бил изцяло погасен. В Договора било разписано, че в срок от три дни кредитът ще бъде обезпечен с банкова гаранция или поръчители, като са поставени множество условия за това. При един поръчител същият следвало да получава

възнаграждение в размер поне на 7 минимални работни заплати, а при двама - поне 4; поръчителите да не са кредитополучатели или поръчители по договори, сключени със заемотателя; поръчителят да няма задължения с рейтинг различен от „редовен“ в Централния кредитен регистър, включително по погасени задължения; поръчителят да представи служебна бележка или друг документ за размера на получаваните трудови доходи. Съгласно ПМС № 331/ 16.11.2020 г., размерът на минималната работна заплата за 2021 г. бил 650 лв., тоест, ако договорът бъде обезпечен с един поръчител, то неговият месечен доход следвало да бъде не по-малко от 4550 лв., а при двама поръчители - всеки един от тях трябвало да декларира месечно възнаграждение в размер от поне 2600 лв. Така поставените изисквания, според ищеца, били изначално неизпълними от длъжника, което било начин за автоматичното задействане на прекомерно високата неустоечна клауза - над 100% от размера на главницата. Изложено е в исковата молба, че въпреки формално дадената възможност на кредитополучателя да осигури обезпечение в тридневния срок, още със сключването на Договора му била начислена така наречената „неустойка“ в размер, надхвърлящ многократно позволения от Закона размер на ГПР. Същата била включена в погасителния план още от самото начало Съгласно чл. 23 ЗПК, във вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, договорът за потребителски кредит бил недействителен, ако в същия не е посочен годишен процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя. Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК, годишният процент на разходите по кредита изразявал общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисионни, възнаграждения), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Предвид това било необходимо в ГПР да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжникът, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно дължи. В процесния договор това не било направено, а включената в погасителния план неустойка по същество представлявала скрита лихва и задължително следвало да бъде калкулирана в ГЛП и ГПР. Твърде вероятно било, с цел заобикалянето на Закона, неустойката да се изключва от ГПР, поради схващането, че ГПР се калкулира към датата на сключване на договорите за потребителски кредит, а задължението за заплащане на неустойка формално, макар и привидно (тъй като е включено

още в първоначалния погасителен план), възниквало 3 дни след подписването му. По този начин се избягвало посочването на излизащите извън позволените от Закона рамки за максимален размер на ГПР към датата на сключване на договора. Това обаче била незаконна и опасна търговска практика, която водела до свръхзадължияност на кредитополучателите и нерядко създавала обективни предпоставки за изпадането им в неплатежоспособност чрез недобросъвестна употреба на слабата им икономическа позиция. Ако кредитното дружество желало реално обезпечение по предоставения кредит, като средство за защита на интересите си, то, още след задължителната предварителна проверка по чл. 16 ЗПК, щяло да изисква осигуряването на надлежно обезпечение при самото подписване на договора. Или, при наличието на достатъчно негативни факти в кредитната история на клиента, щяло да се стигне до отказ от предоставяне на паричния заем. Ищецът намира, че към процесния Договор следвало да се приложат разпоредбите на ЗПК като счита, че уговорената в него неустойка противоречи на множество императивни правни норми на ЗПК, поради което, на основание чл. 26 от ЗЗД, била нищожна. На първо се сочи, че с уговорената неустойка се целяло заобикаляне на предвиденият максимален размер на Годишен процент на разходите/ГПР/ - чл. 19, ал. 4 от ЗПК. Това вземане формално било посочено като обезщетение за неизпълнение само и единствено с цел да не бъде включено при изчисляването на ГПР и така същият да остане под установената граница от 50%. Действително обаче, същото отговаряло на всички критерии, посочени в § 1, т. 1 от ЗПК. То представлявало разход, пряко свързан с договора за потребителски кредит, известен бил на кредитора и следвало да се заплати от потребителя. Това се потвърждавало и от С.я погасителен план, от който било видно, че разходът за неустойка бил включен и дължим още с подписването на договора. Очевидно било, че договарянето на този разход като неустойка имало единствено за цел увеличаване възнаграждението на кредитора над максимално допустимия размер, поради което на основание чл. 21 от ЗПК тази клауза била недействителна. Дадената на потребителя възможност да осигури обезпечение в тридневен срок не можело да обоснове обратния извод. Срокът бил твърде кратък и е житейски логично било се предположи, че потребителите на подобен тип кредити са материално затруднени, съответно не могат нито да представят банкова гаранция, нито да осигурят поръчители с

големи трудови доходи. Освен това следвало да се има предвид, че в ЗПК било предвидено изрично задължение на кредитора да оцени кредитоспособността на длъжника. С предоставянето на потребителя на заемната сума кредиторът счел, че заемателят отговаря на критериите му за кредитоспособност, поради което изискването на допълнително обезпечение било лишено от всякакъв смисъл. В случай че кредиторът действително искал такова да му бъде осигурено, то следвало да се изиска преди предоставянето на кредита, каквато била обичайната практика. На следващо място, ищецът счита, че така уговорената неустойка излиза и извън присъщите ѝ обезщетителна, обезпечителна и санкционна функция и на основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗД била нищожна. Същата противоречала на закона и добрите нрави, като излизала и извън пределите на предвидената в чл. 9 от ЗЗД договорна свобода. Нарушени били основните принципи за справедливост и добросъвестност в отношенията между потребител и кредитор. Добросъвестността се свързвала с общоприетите правила за нравственост на поведението при осъществяване на търговските практики, произтичащи от законите, обичая и морала, установен в даден етап от развитието на човешкото общество, което е формирало конкретните етични норми при изпълнение на задълженията и упражняване на правата на членовете на общността. Параметрите по това облигационно правоотношение били несъвместими с общоприетите житейски норми за справедливост и добросъвестност. Съгласно т.3 от Тълкувателно решение № 1/2009г. от 15.06.2010г. на ОСТК, преценката за нищожност следвала да се извърши в зависимост от специфичните за всеки конкретен случай факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като естество и размер на обезпеченото с неустойката задължение, обезпечение на поетото задължение с други, различни правни способности, вида на самата уговорена неустойка и на неизпълнението, за което е предвидена, съотношението между размера на неустойката и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението. Процесната неустойка била предвидена за неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение, а не за същинското задължение по договора за връщане на заетата сума. Видно и от размера ѝ същата била в размер на над 100% от предоставения заем, без да ставало ясно изобщо какви вреди обезщетява, след като кредиторът сам бил оценил кредитоспособността на длъжника и е одобрил отпускането на

кредита преди да му е предоставено обезпечението. От изложеното следвало, че с договарянето на тази неустойка, заемотателят целял единствено да се обогати. Излизало се и извън присъщите ѝ обезщетителна, обезпечителна и санкционна функция. Цитираната клауза била екзорбитантна, нарушаваща добрите нрави и противоречаща на чл. 26 ал. 1 и чл. 9 от ЗЗД. Следвало също да се има предвид, че за неизпълнението на задължение за предоставяне на обещано обезпечение в чл. 71 от ЗЗД била предвидена достатъчно тежка санкция. Посочено е още от ищеца, че било налице заобикаляне на закона по смисъла на чл. 26, ал. 1 пр. 2 от ЗЗД на разпоредбата на чл. 33, ал. 1 от ЗПК. В нея се предвиждало, че при забава на потребител, кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забава. С процесната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаряло още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение - недадено обезпечение, от което обаче не произтичали вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечавала вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника в срок, но именно тези вреди се обезщетявали и чрез мораторната лихва по чл. 33, ал. 1 от ЗПК. Подобно кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва били недопустими. Освен това ищецът намира неустоечната клауза в Договора за изцяло неравноправна и нищожна на основание чл. 143, ал. 2, т. 5 от Закона за защита на потребителите /ЗЗП/. Същата задължавала потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано висока неустойка. Твърди се, че тази клауза не била индивидуално уговорена, съгласно чл. 146 от ЗЗП. Тя фигурирала и в Общите условия за предоставяне на кредити от „Сити Кеш“ ООД, където била посочена като възможна опция, но на практика се тълкувала и прилага като задължителна. Нещо повече, чрез невъзможните за изпълнение условия за осигуряване на обезпечение по кредита, кредитоискателят бил принуден да плаща неустойката. В рекламните материали, налични на сайта на кредитора и предназначени да информират потенциалните клиенти, на въпроса „Има ли допълнителни такси“, бил даден подвеждащият отговор - „Без скрити такси и при напълно прозрачни условия, можеш да получиш пари назаем от CITYCASH и така да намериш едно съвременно решение на финансовите ти проблеми“. Така според ищеца, били налице основания целият Договор за потребителски кредит да се приеме за недействителен, което по същество водело до недействителност и на самата неустоечна клауза, като в тази връзка

се иска от съда да се произнесе и относно действителността на договора, но изрично заявява, че не предявява самостоятелен иск за обявяване нищожност на договора. Тъй като съгласно чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК договорът следвало да съдържа годишния процент на разходите и общата сума, дължима по кредита, съзнателното погрешно посочване от кредитора на ГПР, както и непосочването на компонентите, които влизат в него, с цел заобикаляне ограниченията на ЗПК следвало да се тълкува, като цялостно неизпълнение на задължението по чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, което било основание за недействителност на целия договор по чл. 22 от ЗПК. Предвид гореизложеното за ищеца се породил правен интерес от предявяване на иск с правно основание чл. 26 от ЗЗД за обявяване на клаузата, с която е нечислена неустойка за непредоставяне на обезпечение (поръчител или банкова гаранция), за недействителна поради противоречие със закона, добрите нрави, както и заобикаляне на закона. По тези съображения, моли съда да постанови решение, с което да бъде обявена нищожността на неустоечната клауза в Договор за потребителски кредит № 498113, предвиждаща заплащане на неустойка в случай на непредоставяне на обезпечение, сключен между страните, както и да бъде осъден ответника да заплати на ищеца сумата от 247.50 лева /след допуснато изменение в размера на иска в съдебно заседание, проведено на 27.11.2023г./, представляваща недължимо платени суми по договор за потребителски кредит, ведно със законната лихва върху нея, считано от датата на депозиране на искова молба – 17.02.2023 г. до окончателното ѝ изплащане. Претендират се и направените по делото разноски, вкл. и за адвокатско възнаграждение.

С разпореждане от 12.05.2023г. съдът е приел, че отговорът на исковата молба се счита за неподаден поради неизпълнение от ответника на задължението му за внасяне на държавна такса за възпроизвеждане на хартиен носител на отговора на исковата молба, направен чрез ССЕВ. Преди първото по делото съдебно заседание е постъпила молба от ответника, в която моли съда да постанови решение, с което да отхвърли предявените искове.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в съвкупност, както и доводите на страните, съобразно изискванията на чл. 235, ал. 2, вр. чл. 12 ГПК, приема за установено от фактическа страна следното:

Не се спори между страните, а и от представените по делото писмени доказателства /Договор за потребителски кредит № 498113/20.02.2021г./ се установява, че между ищецът Е. С. М. /кредитополучател/ и ответника „Сити

Кеш“ ООД /кредитор/ е сключен описания в исковата молба договор, т.е., че между страните е възникнало валидно облигационно правоотношение.

Съгласно чл.3 от Договора, ищецът трябва да върне сума по кредита от 888 лева, при сума на получаване 600 лева, при ГПР 49.78 %, годишен лихвен процент- 40.05%, на 3 месечни вноски. В чл.5 в Договора е предвидено, че заемателят се задължава в срок от три дни, считано от сключване на договора да предостави едно от следните обезпечения: безусловна банкова гаранция или поръчителство, като според Приложение № 1, съдържащо погасителен план към договора за кредит, дължимата неустойка при неизпълнение на това задължение, плащането на която е разсрочено, е в общ размер от 247.50 лева.

В коментирания чл.5, ал.1 от Договора за потребителски кредит се предвиждат следните обезпечения: поръчителство на едно или две физически лица, които отговарят кумулативно на следните условия: имат осигурителен доход общо размер на най-малко 7 пъти размера на минималната работна заплата за страната; в случай на двама поръчители, размерът на осигурителния доход на всеки един от тях трябва да е в размер на поне 4 пъти минималната работна заплата за страната; не са поръчители по други договори за кредит, сключени с кредитора; не са кредитополучатели по сключени с кредитора, по които е налице неизпълнение; нямат кредити към банки или финансови институции с класификация различна от „Редовен“, както по активни, така и по погасени задължения, съгласно справочните данни на ЦКР към БНБ; да представят служебна бележка от работодателя си или друг съответстващ документ за размерът на получавания от тях доход /т.2/ или безусловна банкова гаранция, издадена от лицензирана в БНБ търговска банка, за период, включващ сключване на договора за заем до изтичане на 6 месеца след падежа на последната редовна вноска и обезпечаваща задължение в размер на два пъти общата сума за плащане по договора за заем, включваща освен главницата, също така и лихвата /т.1/.

За изясняване на делото от фактическа страна и по искане на ищеца, съдът назначи съдебно-счетоводна експертиза, чието заключение приема като обективно и компетентно изготвено. Същото не бе оспорено от страните. От заключението се установява, че при включване в Годишния процент на разходите /ГПР/ на неустойката, разпределена във всяка месечна вноска, същият придобива стойност от 1040.75 % при обща стойност на всички плащания по кредита от 640.50 лв. при предоставяне на обезпечение и 888 лв. - без предоставяне на обезпечение. Вещото лице е посочило, след предоставяне на информация от ответното дружество, че общо изплатената от ищеца сума по кредита възлиза на 888 лв., от които сумата в размер на 247.50 лв. за неустойка; 40.50 лв. - лихва и 600 лв. - главница. В заключението в табличен вид са описани датите и сумите на извършените погашения по процесния договор.

При така установената фактическа обстановка съдът достигна до следните правни изводи:

Предявени са при условията на обективно кумулативно съединение искове с правно основание чл.26, ал.1 от ЗЗД и чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД, които са процесуално допустими.

Разгледани по същество, предявените искове са изцяло основателни, като съображенията за това са следните:

Без съмнение и изхождайки от предмета и страните по процесния договор - физическо лице, което при сключване на контракта действа извън рамките на своята професионална компетентност и финансова институция по смисъла на чл.3, ал.1 от ЗКИ, предоставяща кредита в рамките на своята търговска дейност, съдът приема, че процесният договор има характеристиките на договор за потребителски кредит, чиято правна уредба се съдържа в действащия ЗПК, в който законодателят предявява строги изисквания за формата и съдържанието на договора за потребителски кредит, уредени в глава трета, чл.10 и чл.11. СЕС многократно е подчертавал, че националният съд е длъжен служебно да преценява неравноправния характер на договорните клаузи, попадащи в обхвата на Директива 93/13 и по този начин да компенсирa неравнопоставеността между потребителя и доставчика, като аргументи в този смисъл са изложени в редица решения.

Предвид създадената между страните облигационна обвързаност, съдът счита, че ищецът има качеството потребител по смисъла на § 13 ЗЗП, даващ легална дефиниция на понятието "потребител", според който текст потребител е всяко физическо лице, което придобива стока или ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност. На ищеца, в качеството на физическо лице е предоставен потребителски кредит.

Разпоредбата на чл.143 от ЗЗП дава легално определение на понятието "неравноправна клауза" в договор, сключен с потребителя и това е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравноправие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя като в 18 точки визираната правна норма дава изчерпателно изброяване на различни хипотези на неравноправие. Според чл.146, ал.1 от ЗЗП неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако не са уговорени индивидуално, като в алинея 2 от същата разпоредба е записано, че не са индивидуално уговорени клаузите, които са били изготвени предварително и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им особено в случаите на договор при общи условия. Тези нормативни разрешения са дадени и в Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, която е транспонирана с нов чл.13а, т.9 от ДР на ЗЗП /ДВ бр. 64/2007 г. /.

Според чл.3 от Директивата неравноправни клаузи са договорни клаузи, които не са индивидуално договорени и които въпреки изискванията за добросъвестност създават в ущърб на потребителя значителна

неравнопоставеност между правата и задълженията, произтичащи от договора. Според Директивата не се счита индивидуално договорена клауза, която е съставена предварително и следователно потребителят не е имал възможност да влияе на нейното съдържание. Фактът, че някои аспекти от дадена клауза или някоя отделна клауза са индивидуално договорени, не изключва приложението на чл. 3 от Директивата към останалата част на договора, ако общата преценка на договора сочи, че той е договор с общи условия. Когато продавач или доставчик твърди, че клауза от договор с общи условия е договорена индивидуално, негова е доказателствената тежест да установи този факт. В тази връзка следва да се даде отговор на въпроса при какви условия е сключен процесният договор за потребителски заем и как са уговорени клаузите на този договор. Предвид обсъдената в тази насока доказателствена съвкупност се установи, че процесният договор е сключен при общи условия /при предварително определени от едната страна- кредитор клаузи на договора/.

Константна е практиката на Съда на ЕС, според която съдилищата на държавите- членки са длъжни да следят служебно за наличието на неравноправни клаузи в потребителските договори. В този смисъл е и чл.24 от ЗПК, която разпоредба, във връзка с неравноправните клаузи в договорите за потребителски кредит, препраща към чл. 143 - 148 от ЗЗП. Съдът е длъжен да следи служебно и за наличието на клаузи, които противоречат на императивни разпоредби на закона или го заобикалят и в този смисъл се явяват нищожни - чл. 26, ал.1, пр.1 и пр.2 от ЗЗД.

В глава четвърта на ЗПК е уредено задължението на кредитора преди сключването на договор за кредит да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити изрично се сочи следното: "В условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите-членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и следва да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те процедират по този начин".

В този смисъл клауза, като уговорената в чл.5 от Договор за потребителски кредит № 498113/20.02.2021г., според която се дължи неустойка, в случая в размер на 247.50 лева, при неосигуряване от страна на кредитополучателя на обезпечение в 3-дневен срок от сключване на договора, а именно на поръчител, който да отговаря едновременно на посочени многобройни изисквания или безусловна банкова гаранция, се намира в пряко противоречие с преследваната цел на транспонираната в ЗПК директива.

Това вземане, макар и наречено неустойка, според настоящия съдебен

състав няма характера на такава, тъй като видно от клаузите в договора и размера му – 247.50 лева при главница от 600 лева, няма типичните за неустойка обезпечителна и обезщетителна функции.

На практика подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху С.я длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По посочения начин се заобикаля и закона - чл.33, ал.1 от ЗПК, който предвижда, че при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. С процесната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение - недадено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл.33, ал.1 от ЗПК. Подобно кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва е недопустимо и в този смисъл съдебната практика е константна. Такава неустойка, дори и същата да беше валидна, няма да се дължи и на основание чл.83, ал.1 от ЗЗД. В случая, в договора, макар формално да е уговорена неустойка за неизпълнение за задължение на кредитополучателя, то фактически се дължи не неустойка, а договорна лихва, представляваща допълнителна печалба на кредитора. Това е така, доколкото, за да не възникне вземането за неустойка, договорът предвижда редица условия, които са кумулативно дадени, следва да бъдат изпълнени в много кратък срок, поради което е обективно трудно да бъдат покрити от кредитополучателя. Кредиторът е дал възможност на насрещната страна да предостави обезпечение чрез поръчителство или банкова гаранция в 3-дневен срок от сключване на договора, но поръчителят/ите трябва да отговаря/т на множество изисквания - за изключително висок осигурителен доход, надвишаващ неколkokратно размера на минималната работна заплата, да нямат лоша кредитна история, да не са поръчители или кредитополучатели по друг договор. Освен това следва този поръчител/и да представи/ят и надлежна бележка от своя работодател. Налагането на тези специфични изисквания, вкл. и по отношение на банковата гаранция и краткия срок за това, въобще препятстват всички възможности на длъжника да реагира и да изпълни условията. Той обективно е в затруднение дори да направи опит да потърси поръчител, още по- малко да намери такъв, който следва да отговаря и на всички посочени условия. Всички тези кумулативно дадени условия навеждат на извод, че изначално е трудно, ако не и невъзможно тяхното изпълнение. Друга алтернативна опция за обезпечение в договора не е предвидена, от което следва, че всъщност реална възможност на длъжника да избегне плащането на неустойка не му е предоставена. След като това е така, във всички случаи вземането за неустойка ще възникне в сферата на кредитора. Именно поради изложеното, същата е уговорена и като сигурна част от дълга, като следва да се заплаща

разсрочено, заедно с всяка погасителна вноска, видно от С.я погасителен план, инкорпориран в договора и представляващ Приложение № 1 към него.

При тези трудно изпълними условия и предвид размера ѝ от 247.50 лева /при главница от 600 лева/ настоящият съдебен състав намира, че неустойката излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и наказателна функции и се превръща само в средство за обогатяването на кредитора и води до скрито оскъпяване на кредита. Тя противоречи на справедливостта и еквивалентността на престациите, съответно на добрите нрави. Ето защо тя е и нищожна. Фактически не се касае за дължима неустойка, а за вземане, което се плаща заедно с вноските за главница и лихва, което вземане представлява допълнителна печалба за кредитора, освен лихвата. В конкретния случай реално е уговорена допълнителна договорна лихва, която да плаща длъжникът и която е печалба за кредитора.

Следователно в договора трябва да се посочи размера на лихвения процент, като в конкретната хипотеза в този процент трябва да е включена и т.нар. „неустойка“, която като неустойка е нищожна, а реално е сигурна печалба за кредитора. Следователно, годишният лихвен процент няма да е посочения 40, 05 %, а следва да е много по-голямо число, ако в него участва и вземането от общо 247.50 лева, формално уговорено като неустойка.

Следва да се обърне внимание и на твърденията на ищеца за недействителност на договорните клаузи, разгледани през призмата на процентната стойност на ГПР, разписана в чл.3.5 от процесния договор за кредит. Кредиторът не включва т. нар. от него "неустойка" към ГПР, като стремежът му е по този начин да заобиколи нормата на чл.19, ал.4 от ЗПК като записаните предвиждания при формиране на ГПР включват само вземането за главница и лихва.

Съгласно чл.19 от ЗПК, годишният процент на разходите по кредита за потребителя изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит като в него не се включват разходите, които потребителят дължи при неизпълнение на договора. От една страна, неустойката е включена като падежно вземане - обезщетение на кредитора, а от друга - същата е предвидена в размер, който не съответства на вредите от неизпълнението тъй като е в размер, сходен с предоставената сума по кредита. По този начин съдът намира, че се заобикаля ограничението, предвидено в чл.19, ал.4 ЗПК при определяне на ГПР. Доколкото в случая неустойката е възнаградителна лихва - печалба на кредитора, то тя е част от ГПР и е следвало да се посочи и друг размер на ГПР, различен от този в договора. С размера на неустойката, ГПР от 49.78 %, нараства допълнително и то значително, установено и посредством съдебно - счетоводната експертиза, а именно на 1040.75 %. Това не е сторено, поради което е налице

и нарушение на чл.11, ал.1, т.10 ЗПК. Същата норма - ал. 4 на чл. 19 ЗПК ограничава ГПР до пет пъти размера на законната лихва, а посредством изплащането на задължението за неустойка ще се получи сума, която като финансов резултат ще е в полза на кредитора по договора за кредит и което плащане не е включено в ГПР. Това плащане в същото време е съизмеримо с размера на кредитната сума и при включването му в годишния процент на разходите, размерът му значително надхвърля максимално регламентирания в чл. 19, ал. 4 ЗПК.

Следователно, договорът за потребителски кредит противоречи на част от императивните постановки на ЗПК. В случая следва да се приложи чл.21, ал.1 ЗПК, който гласи, че всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.

Освен това, отношенията между страните се регулират и от Закона за защита на потребителя, какъвто безспорно е ищеца - кредитополучател.

Основателни са в тази връзка и доводите на ищеца, че процесната „неустоечна“ клауза е неравноправна и по смисъла на чл.143, ал.1, т.5 ЗЗП, тъй като въведеното с нея задължение е необосновано високо - съизмеримо е със заемната сума и като такава е нищожна съгласно чл.146, ал.1 ЗЗП.

Само за пълнота следва да се отбележи, че в случая не може да се приложи разпоредбата на чл. 26, ал. 4 ЗЗД, тъй като нищожните клаузи на договора относно определянето на процента възнаградителна лихва и ГПР не биха могли да се заместят по право от повелителни норми на закона. Още повече, че съгласно задължителната практика на СЕС националните съдилища са длъжни само да не прилагат неравноправните договорни клаузи, така че те да нямат задължителна сила за потребителя, но не са овластени да изменят съдържанието им. Доколкото договорът за потребителски кредит е възмезден, кредиторът не би го сключил без определено възнаграждение за отпуснатия кредит, то не е налице и втората хипотеза на чл.26, ал.4 ЗЗД.

Следва да се посочи още, че липсата на ясна, разбираема и недвусмислена информация в договора съобразно изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, не дава възможност на потребителя да прецени икономическите последици от сключването му. Посочването в договора за кредит на по-нисък от действителния ГПР, което представлява невярна информация относно общите разходи по кредита, следва да се окачества като нелоялна и по - специално заблуждаваща търговска практика по смисъла на член 6, параграф 1 от Директива 2005/29/EО, тъй като заблуждава или е възможно да заблуди средния потребител по отношение на цената на договора и го подтиква или е възможно да го подтикне да вземе решение за сделка, което в противен случай не би взел.

Отделно от гореизложеното, съдът намира, че клаузата в процесния договор, предвиждащи заплащане на възнаграждение за непредоставяне на обезпечение е нищожна и на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД като накърняващи

добрите нрави. Анализът на съдържанието на цитираните по-горе текстове от договора налага разбирането, че договореностите са установени с една единствена цел- да се предостави възможност на кредитора да реализира допълнителен доход от потребителя.

С оглед всичко изложено, предявеният иск за прогласяване нищожност на клаузата в Договор за потребителски кредит № 498113/20.02.2021г., предвиждаща заплащане на неустойка в размер на 247.50 лева, на основание чл.26, ал.1 ЗЗД, е основателен и като такъв следва да бъде уважен.

Нищожността е пречка за възникване на задължение по коментираната клауза, поради което платените суми по нея са предадени при начална липса на основание и подлежат на връщане, съгласно чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД. Ето защо и след като съдът достигна до извод за нищожност на клаузата за неустойка, вкл. и по аргумент от чл. 23 ЗПК, платената сума се явява получена без основание и се дължи връщането ѝ на ищеца.

Не се оспорва от ответника, а и се установява от заключението на назначената по делото съдено-счетоводна експертиза, че ищецът е заплатил сумата от общо 247.50 лева - начислена от ответника неустойка за непредоставяне на обезпечение. В случая липсва основание за получаването на тази сума от ответника, поради което този иск също е основателен и следва да бъде уважен като такъв.

Като законна последица от уважаване на иска, главницата следва да се присъди, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда - 17.02.2023 г. до окончателното ѝ изплащане.

Предвид крайния изход на делото, както и с оглед обстоятелството, че ищецът е направил изрично и своевременно искане за разноси по настоящото производство, на основание чл.78, ал.1 от ГПК, единствено на същия следва да се присъдят такива в общ размер от 400 лева, от които 100 лева за платена държавна такса и 300 лева за възнаграждение за вещо лице.

Ответникът следва да бъде осъден да заплати на процесуалния представител на ищеца ***** Д. М. М., с адрес на упражняване на дейността: *****, сумата от общо 960,00 лева с включен ДДС, представляваща възнаграждение за осъществено от него процесуално представителство, защита и съдействие по настоящото дело, определено според размера на всеки един от съединените искове и по правилата на чл.38 ал.2, вр. ал.1 т.2 от Закона за адвокатурата /ЗАДв./, вр. чл.2 ал.2 и ал.5, вр. чл.7 ал.2 т.1 и § 2а от Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Мотивиран така, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖНА клаузата в Договор за потребителски кредит № 498113/20.02.2021г., предвиждаща заплащане на неустойка в случай на непредоставяне на обезпечение в размер на 247.50 лева, сключен между Е. С. М., ЕГН *****, с адрес: ***** и "СИТИ КЕШ" ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление гр.София, ул."Славянска" № 29, ет.7, на основание чл.26, ал.1 ЗЗД.

ОСЪЖДА, на основание чл.55, ал.1, пр.1 ЗЗД, "СИТИ КЕШ" ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: гр.София, район Средец, ул."Славянска" № 29, ет.7, представлявано от Н. П. П., да заплати на Е. С. М., ЕГН *****, с адрес: *****, сумата от 247.50 лева, като недължимо платена по клаузата за неустойка, обективизирана в Договор за потребителски кредит № 498113/20.02.2021г., сключен между Е. С. М., ЕГН ***** и "СИТИ КЕШ" ООД, ЕИК 202531869, ведно със законната лихва върху нея, считано от датата на подаване на исковата молба в съда - 17.02.2023г., до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА "СИТИ КЕШ" ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: гр.София, район Средец, ул."Славянска" № 29, ет.7, представлявано от Н. П. П., на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, да заплати на Е. С. М., ЕГН *****, с адрес: *****, сумата от 400,00 лева, представляваща направени по делото разноси.

ОСЪЖДА "СИТИ КЕШ" ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: гр.София, район Средец, ул."Славянска" № 29, ет.7, представлявано от Н. П. П., на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, да заплати на ***** Д. М. М., с адрес на упражняване на дейността: *****, сумата от 960,00 лева с включен ДДС, представляваща възнаграждение за осъществено от него процесуално представителство, защита и съдействие по настоящото дело.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд - Хасково в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Хасково: /п/ не се чете

Вярно с оригинала!

Секретар: Н. Д.